

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติและบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง จึงจักนำเสนอเอกสารตามลำดับ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

- 1.1 จุดมุ่งหมายของการอาชีวศึกษา
- 1.2 การบริหารงานการอาชีวศึกษา
- 1.3 มาตรฐานอาชีวศึกษา
- 1.4 ขอบข่ายการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา
- 1.5 บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาตามระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติและบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา

- 2.1 ความหมาย
- 2.2 ความสำคัญของอาจารย์ที่ปรึกษา
- 2.3 คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา
- 2.4 บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา
- 2.5 หลักคิดในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ
- 2.6 จรรยาบรรณอาจารย์ที่ปรึกษา
- 2.7 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติและบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา

1.1 จุดมุ่งหมายของการอาชีวศึกษา

จุดมุ่งหมายของการอาชีวศึกษา เป็นจุดมุ่งหมายเดียวกันกับการจัดการศึกษาโดยทั่วไปที่เน้นการพัฒนาบุคคลใน 4 ด้านอย่างสมดุลและกลมกลืนกัน คือ ด้านปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย และด้านสังคม โดยเน้นความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ดังในแผนการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2547: 14) ได้ระบุว่า การศึกษาวิชาชีพเป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในการประกอบอาชีพอิสระและรับจ้าง รวมทั้งสามารถดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

กฤษมันต์ วัฒนานรงค์ (2548: 13) กล่าวว่า การอาชีวศึกษาเป็นการเตรียมคนให้สามารถทำงานได้ และพัฒนาผู้ที่ทำงานแล้วให้มีคุณภาพเพิ่มขึ้นให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น อันมีผลต่อสภาพของงานหรือลักษณะของงาน และทำให้สามารถเข้าทำงานได้หรือทำงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอาชีวศึกษาในประเทศไทย มีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบอยู่ 2 หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ คือ กรมอาชีวศึกษา และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล(เดิมคือสถานศึกษาเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา) ซึ่งวัตถุประสงค์ของทั้ง 2 หน่วยงานในการผลิตผู้สำเร็จการศึกษาล้ำคลึงกัน คือให้มีความรู้และทักษะทางวิชาชีพ มีคุณธรรม ดังที่ระบุในระเบียบสถานศึกษาเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ว่าด้วยการวัดผลการศึกษาในระดับประกาศนียบัตร พ.ศ. 2538 (สำนักบริการทางวิชาการและทดสอบ, 2541 : 7) ความว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการอาชีวศึกษาในระดับประกาศนียบัตร มุ่งเน้นเพื่อการพัฒนา กำลังคนในแขนงวิชาชีพต่างๆ ในอันที่จะเป็นนักปฏิบัติการเชิงวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ มีความชำนาญในการปฏิบัติงานเฉพาะสาขา มีความคิดริเริ่ม มีกิจนิสัยในการค้นคว้าหาความรู้เพื่อปรับปรุงตนเองให้ก้าวหน้า สามารถแก้ปัญหาด้วยหลักการและเหตุผล ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม เมื่อสถานศึกษาเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาได้เปลี่ยนชื่อเป็นสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้มีการปรับปรุงจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคนให้มีคุณสมบัติพร้อมที่จะประยุกต์และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไทย (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, ม.ป.ป: 2) ซึ่งนอกจากจะเน้นการพัฒนากำลังคนด้านความรู้ ความสามารถและความชำนาญเฉพาะสาขายังเน้นให้ผู้เรียนพัฒนากิจนิสัยที่ดีและมีคุณธรรมควบคู่กันไป

อย่างไรก็ดี หน่วยงานทั้ง 2 มีเป้าหมายที่แตกต่างกันสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาก็คือ กรมอาชีวศึกษามุ่งเน้นให้ผู้สำเร็จการศึกษา นำความรู้ออกไปประกอบอาชีพเป็นช่างฝีมือแรงงานระดับกลางและระดับสูง ในขณะที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลมุ่งเน้นให้ผู้สำเร็จการศึกษา นำความรู้ที่ได้ไปเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อทางวิชาชีพในระดับสูงขึ้น

จากจุดมุ่งหมายของการอาชีวศึกษาดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีภารกิจในการเสริมสร้างและฝึกอบรมนักเรียนให้มีความรู้ มีเหตุผล มีคุณธรรม ทั้งยังต้องมีทักษะสำหรับการประกอบอาชีพ โดยมีทางเลือกในการศึกษาอย่างหลากหลายตามความต้องการและความถนัด ซึ่งเป็นการพัฒนานักเรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรใน 4 ด้าน คือ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และสุขภาพร่างกาย (อุทัย บุญประเสริฐ, 2547) สถานศึกษาที่สามารถสร้างและพัฒนาให้เกิดคุณลักษณะที่ต้องการเหล่านี้ให้แก่ นักเรียนได้ในระดับสูง ต้องเป็นสถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการให้งานต่าง ๆ ของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะเกิดประสิทธิผลในตัวผู้เรียนได้ตามจุดมุ่งหมาย

1.2 การบริหารงานการศึกษา

Kimbrough and Nunnery (1988) ได้แบ่งงานบริหารการศึกษาในองค์การเป็น 9 งาน ดังนี้

1. งานเกี่ยวกับโครงสร้างองค์การ (Organizational Structure) โครงสร้างองค์การที่สำคัญ ได้แก่ โครงสร้างในการตัดสินใจ โครงสร้างในการวางแผน โครงสร้างในการสื่อสาร โครงสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานของรัฐทุกระดับ โครงสร้างในการให้ประชาชนส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจ

2. งานบริหารหลักสูตรและการสอน (Administration of Curriculum and Instruction) ซึ่งมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ หลักสูตรและการสอนของครู ในด้านหลักสูตร ผู้สอนต้องทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้ชัดเจน แปลจุดมุ่งหมายนั้นไปสู่ระบบการเรียนการสอนภายในห้องเรียน และมีการประเมินผลเป็นระยะๆ เพื่อตรวจสอบว่าสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ ทั้งนี้ผู้บริหารต้องจัดการและอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอน

3. งานการเงินทางการศึกษา (Finance of Education) เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์ การภาษีอากร การเมือง การศึกษา โดยสถานศึกษาต้องมีการจัดสรรงบประมาณการหาทุน และการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ สิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในเรื่องการเงินทางการศึกษาก็คือ จะหาเงินได้จากแหล่งใด จะทำให้เกิดโอกาสที่เท่าเทียมกันแก่เด็กได้อย่างไร สถานศึกษาจะมีวิธีใดที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย และผลกระทบของค่าใช้จ่ายทางการศึกษาที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมคืออะไร งานนี้จึงเป็นการมองสถานศึกษาในระบบสังคมที่กว้างขึ้น และเป็นระบบที่มีการแลกเปลี่ยนระหว่างสถานศึกษากับสิ่งแวดล้อมภายนอก สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีระบบ

4. งานจัดการธุรกิจสนับสนุนการศึกษา (Business Management Support Service) งานนี้หมายถึงทั้งการบริหารพัสดุ การบำรุงรักษาและอำนวยความสะดวกด้านอาคารสถานที่ที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน บริการรถรับ-ส่ง การโภชนาการ การประกันชีวิต การบัญชีและการเงิน การประมวลผลข้อมูล และงานบริการสนับสนุนด้านอื่น ๆ เช่น งานรักษาความปลอดภัย งานไปรษณีย์ งานการพิมพ์ เป็นต้น งานในด้านนี้มักจะมีเพิ่มขึ้นเสมอ และมีการนำเทคนิคต่าง ๆ เข้ามาใช้ในการบริหารงานอย่างมากมาย เช่น เทคนิค PPBS, ERMS และ PERT งานนี้จึงเกี่ยวข้องกับการบัญชีและการเงินภายในสถานศึกษาเป็นสำคัญ

5. งานบริหารบุคคล (Staff Personnel Administration) บุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์การ ผู้บริหารต้องพยายามทำให้บุคลากรสร้างผลงานให้ได้มากที่สุดตามศักยภาพ ดังนั้นงานบริหารบุคลากรจึงเกี่ยวข้องกับข้อก้ำกันโยบายด้านบุคลากร การคาดคะเนความต้องการของบุคลากร การสรรหา การคัดเลือก การจ้างงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาบุคลากร และการจัดหาผู้ช่วยสอน

6. งานบริการกิจการนักเรียน (Student Personnel Services) งานนี้หมายถึงงานบริการด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียนที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการสอน เช่น งานสำรวจประชากรวัยเรียนใน

ห้องถื่น งานทะเบียนนักเรียน การรับสมัคร งานลงทะเบียนเข้าเรียน งานวิจัยนักเรียน งานแนะแนว และงานบริการด้านอื่น ๆ เช่น บริการด้านสุขภาพ บริการจัดหางานและติดตามนักเรียนที่สำเร็จการศึกษา บริการประเมินและรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน และกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ

7.งานอาคารสถานที่และอำนวยความสะดวก (Buildings and Facilities) ผู้บริหารต้องจัดให้มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สร้างเสริมบรรยากาศในการเรียน มีการบำรุงรักษาอาคารและดูแลในเรื่องแสง เสียง อุณหภูมิ การก่อสร้างอาคารเรียน และจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนการวางแผนก่อสร้างและการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

8. งานความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน (School-Community Relations) ผู้บริหารต้องมีการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ ให้แก่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนเข้าใจโปรแกรมการสอนและจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาอย่างชัดเจนและให้ความร่วมมือ โดยใช้วิธีการประชาสัมพันธ์สถานศึกษาด้วยสื่อต่าง ๆ การที่ผู้บริหารเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และการให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ในลักษณะของสถานศึกษาชุมชน

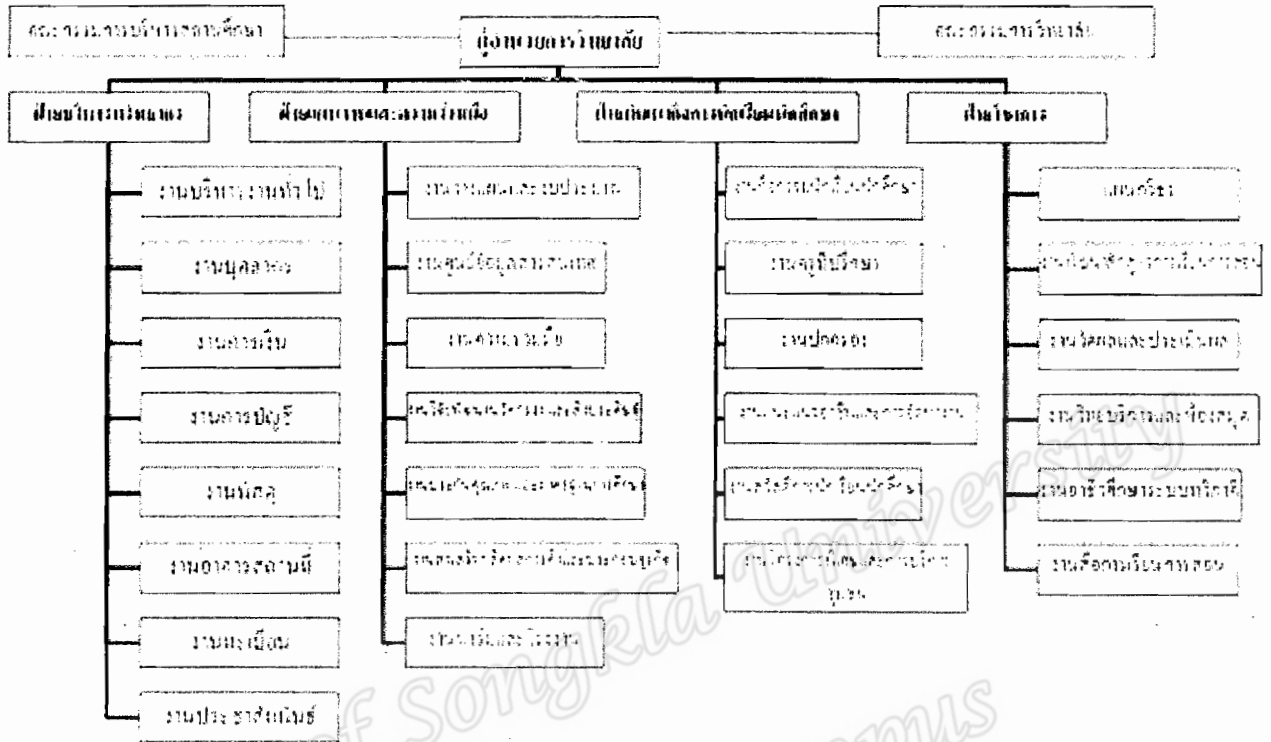
9. งานความรับผิดชอบต่อชุมชน (Accountability to the Public) ผู้บริหารต้องมีความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ด้วยการบริหารงานที่ให้คุณค่าและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษา พัฒนากระบวนการเรียนการสอน นำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาจัดให้มีผู้รับผิดชอบงานแต่ละด้านอย่างชัดเจน และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา รวมถึงการทำให้สถานศึกษาได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาในด้านการอาชีวศึกษานั้น

Navaratnam and O'Connor (1993: 114) กล่าวถึงกระบวนการบริหารในสถานศึกษาอาชีวศึกษาว่าเป็นการรวมกันของหลายกระบวนการ ได้แก่

- 9.1 การออกแบบและการพัฒนารายวิชาต่าง ๆ
- 9.2 รับรองรายวิชา และการขึ้นทะเบียนของผู้จัดการศึกษา/ฝึกอบรม
- 9.3 การคัดเลือกและการรับครู
- 9.4 การคัดเลือกผู้เรียน
- 9.5 การสอน การประเมิน และการอนุมัติให้สำเร็จการศึกษา
- 9.6 การจัดบริการสนับสนุนให้แก่นักเรียน
- 9.7 การบริหารและการจัดการระบบทั้งหมด

แนวคิดของ Navaratnam and Q'connor เน้นในด้านของการบริหารจัดการโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ซึ่งถือเป็นภารกิจหลักที่สำคัญของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับที่ กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์ (2548 : 13,35) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการอาชีวศึกษาจะใช้ทุกวิธีการในการวางแผนออกแบบการสอนและการฝึก เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณภาพของตนได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

แผนภูมิบริหารงานศึกษา
 จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555

ภาพที่ 2 การบริหารการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555

1.3 มาตรฐานการอาชีวศึกษา

ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้นำมาตรฐานการศึกษาชาติสู่ปฏิบัติโดยกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พัฒนามาตรฐานการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา ที่เรียกว่ามาตรฐานการอาชีวศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพ และเพื่อพร้อมรับการประเมินคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งมาตรฐานการอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2548: 1-12) ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการโดยได้กำหนดมาตรฐานอาชีวศึกษาไว้ 6 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาวิชาชีพ มาตรฐานหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน มาตรฐานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มาตรฐานการบริการวิชาชีพสู่สังคม มาตรฐานนวัตกรรมและการวิจัย มาตรฐานภาวะผู้นำและการจัดการ ใช้เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันสามารถผลิตกำลังคนสู่ตลาดแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยอุดมการณ์และหลักการในการจัดการอาชีวศึกษา

อุดมการณ์ที่สำคัญในการจัดการจัดการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ คือ การพัฒนา กำลังระดับกึ่งฝีมือ ระดับฝีมือระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดคุณภาพตามสมรรถนะอาชีพที่กำหนดไว้โดยจัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน เจ้าของสถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับเจ้าของสถานประกอบการอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ ปรัชญาการอาชีวศึกษาภายใต้การสนับสนุนทรัพยากรตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพให้มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาของรัฐบาลให้อำนาจการจัดการเรียน เพื่อพัฒนาสังคมไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้สามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติเพื่อให้เป็นไปตามอุดมการณ์และหลักการในการจัดการอาชีวศึกษาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐานในการจัดการอาชีวศึกษาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำกับดูแล ตรวจสอบและการประเมินผล สำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาวิชาชีพ

ข้อกำหนดที่ 1 สถานศึกษาคควรจัดการพัฒนาผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

ข้อกำหนดที่ 1.1 ความรู้และทักษะวิชาชีพตามหลักสูตรที่เหมาะสมกับเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

ตัวบ่งชี้ 1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดตามชั้นปี

ข้อกำหนดที่ 1.2 ความรู้ความเข้าใจในหลักการด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์นำมาประยุกต์ใช้ในงานอาชีพได้

ตัวบ่งชี้ 2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถประยุกต์หลักการทางวิทยาศาสตร์มาใช้แก้ปัญหาในการปฏิบัติงานอาชีพอย่างเป็นระบบ

ข้อกำหนดที่ 1.3 ทักษะในการใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ 3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีทักษะในการสื่อสารภาษาสื่อสารด้านการฟัง การอ่าน การเขียน และการสนทนาทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ

ข้อกำหนดที่ 1.4 ความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีที่จำเป็นในการศึกษาค้นคว้า และปฏิบัติงานวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ 4 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความสามารถใช้ความรู้และเทคโนโลยีที่จำเป็นในการศึกษาค้นคว้าและปฏิบัติงานวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม

ข้อกำหนดที่ 1.5 คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามในวิชาชีพการมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ตัวบ่งชี้ 5 ร้อยละของผู้เรียนที่มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามในวิชาชีพมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ข้อกำหนดที่ 1.6 ความรู้และทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ และหลักสูตรสำหรับผู้สำเร็จการศึกษา

ตัวบ่งชี้ 6 ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์การสำเร็จการศึกษา

ตัวบ่งชี้ 7 ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่ผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ

ข้อกำหนดที่ 1.7 ความรู้และทักษะในการทำงานทำ การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพอิสระ

ตัวบ่งชี้ 8 ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้อ่านทำในเจ้าของสถานประกอบการอาชีพอิสระ และศึกษาต่อภายใน 1 ปี

ข้อกำหนดที่ 1.8 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาที่เจ้าของสถานประกอบการหรือหน่วยงานพึงพอใจ

ตัวบ่งชี้ 9 ระดับความพึงพอใจของเจ้าของสถานประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา

มาตรฐานที่ 2 หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ข้อกำหนดที่ 2 สถานศึกษาควนพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

ข้อกำหนดที่ 2.1 ร่วมมือกับเจ้าของสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

ตัวบ่งชี้ 10 ระดับคุณภาพของหลักสูตรฐานสมรรถนะของสถานศึกษาที่มีการพัฒนาตามความต้องการของตลาดแรงงาน

ข้อกำหนดที่ 2.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 11 ระดับคุณภาพของการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการฝึกทักษะวิชาชีพ มีการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติ เต็มตามศักยภาพและพึงพอใจคุณภาพการสอน

ข้อกำหนดที่ 2.3 จัดระบบคอมพิวเตอร์ให้เหมาะสมและเพียงพอในแต่ละสาขาวิชา

ตัวบ่งชี้ที่ 12 ร้อยละของงบประมาณที่สถานศึกษาจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ 13 ระดับความเหมาะสมและเพียงพอของระบบคอมพิวเตอร์ในแต่ละสาขาวิชา

ข้อกำหนดที่ 2.4 จัดสถานที่เรียน สถานที่ฝึกปฏิบัติงานสถานที่ศึกษาให้เหมาะสมกับสาขาวิชา ทั้งสถานที่ศึกษาเจ้าของสถานประกอบการ และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 14 ระดับความเหมาะสมในการจัดอาคารเรียนอาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการศูนย์วิทยบริการ โรงฝึกงานพื้นที่ฝึกปฏิบัติงานเหมาะสมกับวิชาที่เรียน มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และเกิดประโยชน์สูงสุด

ข้อกำหนดที่ 2.5 จัดระบบความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ที่ 15 ระดับคุณภาพการจัดระบบความปลอดภัยของสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา

ข้อกำหนดที่ 2.6 พัฒนาบุคลากรทุกคนของสถานศึกษาในงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 16 ร้อยละของบุคลากรภายในสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาตามหน้าที่ที่ได้รับมอบ

ข้อกำหนดที่ 2.7 ระดมทรัพยากรจากทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาร่วมกันจัดการศึกษาทั้งในระบบและทวิภาคีอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 17 จำนวนครั้งหรือปริมาณในการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 18 จำนวนเจ้าของสถานประกอบการที่มีการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาจัดการศึกษาระบบทวิภาคีและระบบปกติ

ตัวบ่งชี้ที่ 19 จำนวนคน ชั่วโมงของผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 21 อัตราส่วนของผู้สอนประจำต่อผู้เรียน

มาตรฐานที่ 3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ข้อกำหนดที่ 3 สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางในการดูแลผู้เรียนและจัดกิจกรรม
ดังนี้

ข้อกำหนดที่ 3.1 จัดทำระบบการดูแลให้คำปรึกษาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและมี
ประสิทธิภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 22 จำนวนครั้งของการจัดให้ผู้เรียนพบอาจารย์ที่ปรึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 23 จำนวนครั้งของการจัดบริการตรวจสอบสารสนเทศติดให้กับผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 24 ร้อยละของผู้เรียนที่ออกกลางคันเมื่อเทียบกับแรกเข้า

ข้อกำหนดที่ 3.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมด้านวิชาการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่
ดีงามในวิชาชีพรวมทั้งด้านบุคลิกภาพ และมนุษยสัมพันธ์

ตัวบ่งชี้ที่ 25 จำนวนครั้งและประเภทของกิจกรรมที่ส่งเสริมด้านวิชาการ
คุณธรรม จริยธรรมค่านิยมที่ดีงามในวิชาชีพรวมทั้งด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์

ข้อกำหนดที่ 3.3 จัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี และ
ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ตัวบ่งชี้ที่ 26 จำนวนครั้งและประเภทของกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณี และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

มาตรฐานที่ 4 การบริการวิชาชีพสู่สังคม

ข้อกำหนดที่ 4 สถานศึกษาควรมีการบริการวิชาชีพสู่สังคม ดังนี้

ข้อกำหนดที่ 4.1 บริการวิชาชีพที่เหมาะสมตามความต้องการของชุมชนสังคม องค์กร
ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ที่ 27 จำนวนและประสิทธิผลของกิจกรรม/โครงการที่ให้บริการ
วิชาชีพและส่งเสริมความรู้ในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น และกิจกรรม/โครงการฝึกทักษะวิชาชีพเพื่อ
ประกอบอาชีพของประชาชน

ข้อกำหนดที่ 4.2 จัดสรรงบประมาณเพื่อการบริการวิชาชีพอย่างเป็นระบบและ
สอดคล้องกับแผนการบริการวิชาชีพที่กำหนด

ตัวบ่งชี้ที่ 28 ร้อยละของงบประมาณในการจัดกิจกรรม/โครงการที่ให้บริการ
วิชาชีพและส่งเสริมความรู้ในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น และกิจกรรม/โครงการฝึกทักษะวิชาชีพเพื่อ
การประกอบอาชีพของประชาชนต้องดำเนินการทั้งหมด

มาตรฐานที่ 5 นวัตกรรมและการวิจัย

ข้อกำหนดที่ 5 สถานศึกษาควรมีการจัดการเกี่ยวกับนวัตกรรมและการวิจัย ดังนี้

ข้อกำหนดที่ 5.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการสร้างและพัฒนา นวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์
งานวิจัย และโครงการที่นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ตัวบ่งชี้ที่ 29 จำนวนนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์งานวิจัยและโครงการที่นำไปใช้
ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนการประกอบอาชีพและ/หรือการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นและ
ประเทศซึ่งนำไปสู่การแข่งขันในระดับชาติ

ข้อกำหนดที่ 5.2 จัดสรรงบประมาณในการสร้าง พัฒนาและเผยแพร่ นวัตกรรม
สิ่งประดิษฐ์ งานวิจัยและโครงการที่นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนชุมชน สังคม และ
ประเทศชาติ

ตัวบ่งชี้ที่ 30 ร้อยละของงบประมาณที่ใช้ในการสร้างพัฒนาและเผยแพร่
นวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์งานวิจัยและโครงการต้องดำเนินการทั้งหมด

ข้อกำหนดที่ 5.3 การจัดการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างและการพัฒนานวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานวิจัย และโครงการที่นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนชุมชน สังคม และประเทศชาติ

ตัวบ่งชี้ที่ 31 จำนวนครั้งและช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ การวิจัย และโครงการที่นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรฐานที่ 6 ภาวะผู้นำและการจัดการ

ข้อกำหนดที่ 6 ผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำและการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ดังนี้

ข้อกำหนดที่ 6.1 ใช้ภาวะผู้นำและการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในการประสานความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาและหน่วยงาน หรือบุคคลภายนอกให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 32 ระดับคุณภาพการบริหารของผู้บริหารที่สอดคล้องกับแผนพัฒนา หรือแผนยุทธศาสตร์และการมีส่วนร่วมของประชาคม อาชีวศึกษาด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้

ข้อกำหนดที่ 6.2 จัดระบบการดูแลบุคลากรของสถานศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามจรรยาบรรณมาตรฐานวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้ที่ 33 ร้อยละของบุคลากรในสถานศึกษาที่สามารถปฏิบัติตาม จรรยาบรรณมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ข้อกำหนดที่ 6.3 จัดระบบสารสนเทศและการจัดการความรู้เพื่อการพัฒนา สถานศึกษาอย่างเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่ 34 ระดับคุณภาพของการจัดระบบสารสนเทศ และการจัดการ ความรู้ของการจัดสถานศึกษา

1.4 ขอบข่ายการบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา

การบริหารงานฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษา มีภารกิจควบคุมดูแลงาน 6 งาน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2552: 28 – 32) ได้แก่

1. งานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา

ภารกิจและหน้าที่ของงานกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา มีดังนี้

1.1 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกิจกรรมชมรมต่าง ๆ ขึ้น ภายในสถานศึกษา

1.2 ดำเนินการจัดตั้งและควบคุมดูแลองค์การวิชาชีพต่าง ๆ ขึ้นในสถานศึกษา เช่น องค์การเกษตรกรในอนาคตแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อกท.) องค์การช่างเทคนิคในอนาคตแห่งประเทศไทย (อ.ช.ท.) องค์การนักคหกรรมศาสตร์ ในอนาคตแห่งประเทศไทย (อคท.) องค์การนักธุรกิจในอนาคตแห่งประเทศไทย (อจท.) องค์การช่างศิลป์หัตถกรรมในอนาคตแห่งประเทศไทย (อศท.) หรือองค์การที่เรียกชื่ออย่างอื่นในลักษณะเดียวกัน

2.4 ประสานกับครู แผนกวิชา และงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน นักศึกษา และผู้เข้ารับการอบรมในสถานศึกษา

2.5 ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา สรุปผลการประเมินและนำผลการประเมินเสนอฝ่ายบริหารและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.6 จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน เป็นข้อมูลในการเครื่องมือแบบฟอร์มที่เกี่ยวข้องกับระบบครูที่ปรึกษา เสนอโครงการและรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับขั้น

2.7 ดูแล บำรุงรักษาและรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

2.8 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สรุปได้ว่า งานครูที่ปรึกษา เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแล ส่งเสริม การจัดทำ จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียนนักศึกษาส่งเสริม ประสานงาน ครูที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแนะนำนักเรียนนักศึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กำหนดรายวิชาในการลงทะเบียนเรียนให้ความคิดเห็นชอบแก่นักเรียน นักศึกษา และงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน นักศึกษา และผู้เข้ารับการอบรมในสถานศึกษา ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา สรุปผลการประเมินและนำผลการประเมินเสนอฝ่ายบริหารและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

3. งานปกครอง ภารกิจและหน้าที่ของงานปกครอง มีดังนี้

3.1 ปกครองดูแลนักเรียน นักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้อยู่ในระเบียบวินัย ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

3.2 ประสานงานกับครูที่ปรึกษา แผนกวิชาและหัวหน้างานในการแก้ปัญหาของนักเรียน นักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรมในสถานศึกษา

3.3 ประสานงานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษาและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครองในการแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียนนักศึกษา

3.4 เสนอแต่งตั้งคณะกรรมการงานปกครอง เพื่อพิจารณาการลงโทษนักเรียนนักศึกษา

3.5 พิจารณาเสนอระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์การตัดคะแนนความประพฤติและพิจารณาเสนอความคิดเห็นในการลงโทษนักเรียนนักศึกษา

3.6 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ป้องกันและแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาท การก่อความไม่สงบในสถานศึกษา

3.7 จัดทำระเบียบนักเรียนนักศึกษาที่ได้รับการพิจารณาตัดคะแนนความประพฤติและลงโทษ กรณีกระทำความผิดต่อระเบียบวินัย ข้อบังคับ

3.8 สรุปผลการประเมินและนำผลการประเมินเสนอต่อฝ่ายบริหารและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

- 3.9 จัดทำปฏิบัติการปฏิบัติงาน เสนอโครงการ และรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับขั้น
- 3.10 ดูแลบำรุงรักษาและรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย
- 3.11 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สรุปได้ว่า งานปกครอง เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการปกครองดูแลนักเรียนนักศึกษาและผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้อยู่ในระเบียบวินัย ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องประสานงานกับครูที่ปรึกษา แผนกวิชาและหัวหน้างานในการแก้ปัญหาของนักเรียนนักศึกษาและผู้เข้ารับการฝึกอบรมในสถานศึกษา ประสานงานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษาและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง และผู้ปกครองในการแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียนนักศึกษา ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ป้องกันและแก้ปัญหาการทะเลาะวิวาท การก่อความไม่สงบในสถานศึกษา

4. งานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน ภารกิจและหน้าที่ของงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน มีดังนี้

- 4.1 ปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศ นักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน ความประพฤติ ระเบียบวินัยและข้อบังคับ
- 4.2 จัดทำคู่มือนักเรียนนักศึกษา และผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- 4.3 ดำเนินการงานกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษาและจัดสรรทุนเพื่อการศึกษาและการประกอบอาชีพ
- 4.4 บริการให้คำปรึกษา แนะแนวอาชีพ และจัดหางานแก่นักเรียนนักศึกษาและผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- 4.5 ติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน สถานประกอบการ เพื่อจัดหางานแก่นักเรียนนักศึกษาและผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- 4.6 สร้างระบบเครือข่าย การแนะแนวอาชีพร่วมกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน
- 4.7 ดำเนินแนะแนวอาชีพพร้อมทั้งส่งเสริมอาชีพ ศึกษาต่อและประกอบอาชีพอิสระ
- 4.8 จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลนักเรียนนักศึกษาและผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่สำเร็จการศึกษา โดยติดตามการมีงานทำ การศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ และการจัดทำรายงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 4.9 ประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
- 4.10 จัดทำปฏิบัติการปฏิบัติงาน เสนอโครงการ และรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับขั้น
- 4.11 ดูแลบำรุงรักษาและรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย
- 4.12 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

6. งานโครงการพิเศษและการบริการชุมชน ภาระงานของงานโครงการพิเศษและการบริการชุมชน มีดังนี้

6.1 จัดทำแผนปฏิบัติการฝึกอบรมและบริการวิชาชีพพร้อมกับแผนกวิชาและงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี

6.2 ดำเนินการโครงการตามพระราชดำริ เช่น โครงการฝึกอบรมวิชาชีพในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนหรือโครงการตามแนวพระราชดำริอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

6.3 ดำเนินการโครงการฝึกอบรมและให้บริการวิชาชีพแก่ชุมชนและบุคคลทั่วไป เช่น โครงการพัฒนาอาชีพแบบบูรณาการเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและ 108 อาชีพ เป็นต้น

6.4 ดำเนินการโครงการฝึกอบรมและบริการวิชาชีพเคลื่อนที่ร่วมกับจังหวัดท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ

6.5 ดำเนินการจัดกิจกรรมและการให้บริการที่ตอบสนองต่อชุมชนและสังคมตามนโยบาย เช่น โครงการศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน โครงการอาชีพช่วยด้วยช่วยประชาชน โครงการอาชีพบริการ และโครงการช่วยเหลือให้บริการอื่น ๆ กรณีเกิดภัยพิบัติหรือเหตุเร่งด่วนตามที่ได้รับมอบหมาย

6.6 เผยแพร่องค์ความรู้ ทักษะวิชาชีพแก่ประชาชน เพื่อการมีงานทำและประกอบอาชีพ

6.7 ดำเนินงาน ประสานงาน ป้องกัน และปราบปราม สารเสพติด งานแก้ปัญหา ป้องกันโรคเอดส์ งานอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

6.8 ส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ตลอดจนข่าวสารและเสนอแนะแนวทางในการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนผู้สนใจ โดยผ่านทางสื่อมวลชนต่าง ๆ

6.9 ติดตามการประเมินผลการฝึกอบรมและประสานความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้องในการให้คำแนะนำ ในการประกอบอาชีพแก่ผู้ผ่านการฝึกอบรม

6.10 จัดทำปฏิบัติการปฏิบัติงาน เสนอโครงการ และรายงานการปฏิบัติงานตามลำดับขั้น

6.11 ดูแลบำรุงรักษา และรับผิดชอบทรัพย์สินของสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

จากการประมวลเอกสารข้างต้นเกี่ยวกับการศึกษาการปฏิบัติและบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา จึงนับว่าเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการและควบคุมดูแล ชี้นำ ชี้นำช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาให้ประสบความสำเร็จในระหว่างการศึกษาในสถานศึกษาและเฝ้าต่อการจบไปอย่างเป็นผู้ที่มีคุณภาพ และตอบสนองนโยบายการประกันคุณภาพตามมาตรฐานที่ 3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

**1.5 บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาตามระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการ
บริหารสถานศึกษา พ.ศ. 2529**

หน้าที่และความรับผิดชอบ

1. ให้คำปรึกษาแนะนำการทำและตรวจสอบหลักฐานสัญญาการเป็นนักเรียนนักศึกษา
2. ประเมินทัศนศึกษาในความรับผิดชอบในด้านการเรียน ความประพฤติ ระเบียบวินัย และข้อบังคับต่างๆ ของสถานศึกษา รวมทั้งให้ความรู้กับแหล่งบริการ และสวัสดิการต่างๆ ของสถานศึกษาที่นักเรียน นักศึกษาจะเข้าไปขอความช่วยเหลือ
3. ให้ความเห็นชอบแก่นักเรียน นักศึกษาในการลงทะเบียนรายวิชา (ลงทะเบียนเรียนหรือลงทะเบียนสอบเทียบความรู้หรือประสบการณ์) การขอเปลี่ยน ขอเพิ่ม และขอรวบรวมวิชา
4. ให้คำปรึกษาและให้ความเห็นชอบในการขออนุญาตชำระเงินค่าลงทะเบียนรายวิชาของนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ
5. จัดทำ เก็บ รวบรวมประวัติ ข้อมูลการเรียน และพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ
6. ติดตามความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนในแต่ละระดับแก่นักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ
7. ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเรียน การคำนวณหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ยแก่นักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ
8. แนะนำหาทางป้องกัน และติดตามนักเรียน นักศึกษาที่ขาดเรียน
9. เสนอความคิดเห็น และข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดรายวิชาในการลงทะเบียนแต่ละภาคเรียน
10. ติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองพร้อมทั้งรายงานการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบให้ผู้ปกครองทราบ
11. ติดตาม แนะนำ และช่วยเหลือแก่นักเรียน นักศึกษาที่ขออนุญาตชำระเงินค่าลงทะเบียนรายวิชาก่อนวันสอบปลายภาคเรียน และรายงานให้ผู้บังคับบัญชา
12. ให้คำปรึกษา ตักเตือน ดูแล แก้ไขและปรับปรุงความประพฤติของนักเรียน นักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ
13. ประสานงานกับแผนกวิชาหรืองานที่เกี่ยวข้อง
14. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

งานที่อาจารย์ที่ปรึกษาต้องทำ

1. พบนักเรียน นักศึกษาวันละ 1 ครั้งเป็นประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลนักเรียน นักศึกษาขณะร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง
2. ศึกษา ระเบียบ กฎ ข้อบังคับต่างๆ ของสถานศึกษาอย่างละเอียด เพื่อให้คำแนะนำ ตักเตือนแก่นักเรียน นักศึกษาที่ประพฤติไม่เหมาะสมหรือประพฤติผิดระเบียบต่างๆ เป็นการ ป้องกันปัญหาต่างๆที่จะเกิดขึ้น
3. ติดต่อกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิดและรายงานความประพฤติ สุขภาพ และอื่นๆให้ ผู้ปกครองทราบเป็นประจำ
4. มีแผนการเรียน ตารางเรียน ห้องเรียน สถานที่ฝึกปฏิบัติ พร้อมชื่ออาจารย์ผู้สอน ของนักเรียน นักศึกษาทุกคน ปฏิทินของสถานศึกษา คู่มือนักเรียน นักศึกษา
5. ส่งเสริมความดี ความสามารถและคุณธรรมของนักเรียน นักศึกษาโดยการให้ ข้อคิดเห็น อบรมอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาได้ปฏิบัติเป็น นิสัย
6. ติดตามนักเรียนนักศึกษาที่ขาดเรียนทันที
7. หาโอกาสไปเยี่ยมบ้านเพื่อพบผู้ปกครองอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
8. ให้ความเห็นในการออกหนังสือรับรองความประพฤติ ประวัติดีเด่น ความสามารถ พิเศษ
9. ปรึกษาทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยกันแก้ไขเมื่อมีปัญหา หรือหาทางป้องกันก่อนเกิด ปัญหา
10. จัดทำแฟ้มประวัตินักเรียน นักศึกษาในความรับผิดชอบทุกคน
11. เป็นที่ปรึกษาในการจัดทำ Portfolio ของนักเรียนนักศึกษา

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.1 ความหมายของอาจารย์ที่ปรึกษา

Good (1981: 17) กล่าวว่าอาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ให้ ปรึกษาและช่วยเหลือนักเรียนด้านวิชาการ วิชาชีพ รวมไปถึงเรื่องส่วนตัวและช่วยดูแลการลงทะเบียนวิชา เรียนต่างๆ

ภมาพร พุทธิภิฏกวิวงศ์ (2552) ให้ความหมายว่า อาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับ มอบหมายและแต่งตั้งจากผู้บริหารให้ทำหน้าที่ที่เป็นผู้ดูแลนิสิต นักศึกษาจำนวนหนึ่งในการเรียนด้าน ส่วนตัวด้านสังคม ตลอดจนให้ความช่วยเหลือนิสิต นักศึกษาเมื่อพบปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะ เป็น สาเหตุทำให้ไม่ประสบความสำเร็จด้านการศึกษา ด้านการปรับตัวในการดำรงชีวิตในสถาบันการศึกษา และด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้รับโอกาสต่างๆที่ดีในขณะที่อยู่ในสถานศึกษา

วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ (2552: 1) ให้ความหมายของอาจารย์ที่ปรึกษาว่า หมายถึงอาจารย์ที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้ง ให้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา ดูแล และรับผิดชอบนักศึกษาที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้การช่วยเหลือและสนับสนุนให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษา

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (2543: 3) ให้ความหมายของอาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง อาจารย์ประจำในคณะหรือวิทยาเขต ซึ่งคณบดีหรือผู้อำนวยการแต่งตั้ง และมอบหมายให้ทำหน้าที่แนะนำปรึกษา ด้านการศึกษา ตักเตือน และดูแลความประพฤติตลอดจนรับผิดชอบในการลงทะเบียนในรายวิชาต่างๆ และติดตามผลการศึกษานักเรียน นักศึกษา

เรียม ศรีทอง (2540: 1) ได้กล่าวว่า อาจารย์ที่ปรึกษา คือ บุคคลที่ได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการช่วยเหลือส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษามีโอกาสปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ทั้งด้านการเรียนส่วนตัวสังคม เพื่อการเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพและเป็นเยาวชนที่พึงประสงค์ของสังคม

กรมพลศึกษา (2533: 6) ได้ให้ความหมายว่า อาจารย์ที่ปรึกษา คือ บุคคลที่มีความรู้มีประสบการณ์ ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือนักศึกษาในด้านการศึกษาสวัสดิการการพัฒนา นักศึกษาวิชาชีพ และปัญหาส่วนตัวตลอดจนรับผิดชอบในการลงทะเบียนเรียนวิชาต่างๆ

จากนิยามข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งจากสถานศึกษาให้ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษา เพื่อให้การกำกับ ดูแล ช่วยเหลือ เอาใจใส่ ชี้นำ ชี้นำแนะ นักเรียน นักศึกษาภายใต้การได้รับมอบหมายและรับผิดชอบนั้นๆ เพื่อให้การช่วยเหลือและสนับสนุนให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเรียนและการดำรงชีวิตทั้งในเรื่องส่วนตัว สังคม อารมณ์

2.2 ความสำคัญของอาจารย์ที่ปรึกษา

สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2544) ได้กล่าวสรุปถึงความสำคัญของอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ ดังนี้

1.ด้านวิชาการ อาจารย์ที่ปรึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จทางด้านวิชาการของนักเรียน นักศึกษา กล่าวคือ อาจารย์ที่ปรึกษาจะช่วยให้คำแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร การลงทะเบียนวิชาเรียน วิธีการเรียน การวัดผลตลอดจนแนวทางการศึกษาที่นักศึกษาจะสามารถจบหลักสูตรไปได้อย่างราบรื่น

2.ด้านพัฒนาบุคลิกภาพ อาจารย์ที่ปรึกษาจะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของนักศึกษาเช่น การแต่งกายให้ถูกระเบียบ และเหมาะสม และสอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีไทย การสร้างมนุษยสัมพันธ์ การรู้จักกาลเทศะ และบุคคลตลอดจนคุณธรรมต่างๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ความอุตสาหะวิริยะความรับผิดชอบ เป็นต้น

3.ด้านการทำกิจกรรมต่างๆ อาจารย์ที่ปรึกษาจะมีส่วนกระตุ้นและสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของวิทยาลัย อาทิ การปฐมนิเทศ วันไหว้ครู งานแห่เทียนพรรษา งานกีฬาภายใน ฯลฯ การเข้าร่วมชมรมชุมนุม หรือสโมสรนักศึกษา เพื่อฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในสังคมประชาธิปไตย การ

ทำงานร่วมกัน การแสดงความรู้ความสามารถพิเศษ เช่น ดนตรีกีฬา หรือความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนการตัดสินใจและการแก้ปัญหาต่างๆ

4. ด้านการบริการต่างๆ อาจารย์ที่ปรึกษามีความสำคัญในการแนะนำบริการและสวัสดิการต่างๆของวิทยาลัยให้นักศึกษาทราบ เช่น บริการแนะแนวสารสนเทศ และบริการอาชีพ บริการตรวจสุขภาพบริการของฝ่ายทุน และรางวัล บริการจากฝ่ายทะเบียนวัดผล เป็นต้น

5. ด้านการสร้างชื่อเสียงให้สถาบัน อาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้นักศึกษาช่วยสร้างเสริมและรักษาชื่อเสียงของสถาบัน รวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับสถาบัน โดยพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนให้มีศักยภาพสูงจนเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ความรู้ความสามารถทางด้านการศึกษา การสอบชิงทุน การได้รับรางวัล ด้านกีฬาดนตรี การแสดงการแข่งขันและประกวดต่างๆ

6. ด้านการวางแผนชีวิตและการเลือกอาชีพ อาจารย์ที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้นักศึกษาวางแผนชีวิตและการเลือกอาชีพโดยประสานกับฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายแนะแนวอาชีพและจัดหางาน ฝ่ายจัดหางานของกรมแรงงาน

7. ด้านการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและเป็นพลเมืองดีของชาติ อาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างสนับสนุน และกระตุ้นให้นักศึกษาประพฤติ ปฏิบัติตนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และเป็นพลเมืองดีของชาติ โดยเสียสละอุทิศกำลังกายกำลังใจ กำลังสติปัญญา หรือกำลังทรัพย์สร้างสรรค์สังคม รวมทั้งการให้ความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ และกติกากำหนดไว้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เห็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ฯลฯ

สำนักงานส่งเสริมวิชาการสถาบันราชภัฏลำปาง (2544: 4) กล่าวว่า อาจารย์ที่ปรึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของนักศึกษา ได้สรุปความสำคัญของอาจารย์ที่ปรึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้ ดังนี้

1. ด้านวิชาการ อาจารย์ที่ปรึกษาจะช่วยให้คำแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรการลงทะเบียนวิชาเรียนวิธีการเรียนการวัดผลตลอดจนแนวทางการศึกษาที่นักศึกษาจะสามารถจบหลักสูตรไปได้อย่างราบรื่น

2. ด้านบุคลิกภาพ อาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพ เช่น การแต่งกาย ให้ดูกระชับและเหมาะสมกับโอกาส

3. ด้านการทำกิจกรรมต่างๆ อาจารย์ที่ปรึกษาจะมีส่วนกระตุ้น และสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของสถาบัน

4. ด้านบริการต่างๆ อาจารย์ที่ปรึกษาจะมีส่วนสำคัญในการแนะนำ การบริการและสวัสดิการต่างๆของสถาบันให้นักศึกษาได้ทราบ

5. ด้านการสร้างชื่อเสียงให้สถาบัน อาจารย์ที่ปรึกษาจะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้การสนับสนุนและกระตุ้นให้นักศึกษาช่วยสร้างเสริม และรักษาชื่อเสียงของสถาบัน

6. ด้านการวางแผนชีวิตและการเลือกอาชีพ อาจารย์ที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นเสริมสร้าง สนับสนุน และกระตุ้นให้นักศึกษาประพฤติ ปฏิบัติตนให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและเป็นพลเมืองดีของชาติโดยเสียสละอุทิศกำลังกาย กำลังใจกำลังสติปัญญา หรือกำลังทรัพย์สร้างสรรค์สังคม รวมทั้งการให้ความร่วมมือ การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ปฏิบัติตามระเบียบและกติกากำหนดไว้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

วิจิตร บุญธโรกุล (2541: 5) กล่าวว่า อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อสถาบัน การศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นผู้ที่มีส่วนช่วยพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนสมบูรณ์ทั้งด้านวิชาการ สติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ ซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพสนองต่อสังคมและประเทศชาติ

วิโรจน์ ว่องวรานนท์ (2539: 2-3) ให้ความเห็นว่า สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาจำเป็นต้อง จัดอาจารย์ที่ปรึกษาให้แก่ นักเรียน นักศึกษาด้วยเหตุผลสำคัญสรุปไว้ 3 สาเหตุได้แก่

1. หลักสูตร ปวช. ปวท. และ ปวส. มีความซับซ้อนในการจบหลักสูตรมีการกำหนดสัดส่วนวิชาที่จะต้องเรียนในหมวดต่างๆไว้ตลอดจนมีการอนุญาตให้สอบเทียบได้ และในระเบียบประเมินผล การศึกษามีเกณฑ์ที่กำหนดให้พ้นสภาพเป็นระยะ หากไม่ได้ระดับคะแนนตามที่กำหนดนักเรียน นักศึกษา ที่มาเรียนจึงต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษาคอยช่วยเหลือดูแลตักเตือนให้สามารถเรียนไปได้ตลอดโดยมีต้องออก กลางคัน

2. นักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาส่วนหนึ่งต้องเช่าหอพักหรืออาศัย อยู่กับเพื่อน เช่น ญาติพี่น้อง พระภิกษุ เนื่องจากสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษามีน้อยการที่นักศึกษาซึ่ง อยู่ในวัยรุ่นต้องจากบิดามารดาหรือช่วยแก้ปัญหา ดังนั้นอาจารย์ที่ปรึกษาจึงนับว่ามีความสำคัญต่อ นักเรียนนักศึกษา

3. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรอาชีวศึกษาทุกระดับชั้นแสดงความคาดหวังไว้อย่างกว้างขวางว่า ต้องการผลิตนักเรียนนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์เช่นใด ดังนั้นการให้การศึกษาจึง มิได้อยู่ที่การสอนรายวิชาต่างๆที่กำหนดไว้เท่านั้น แต่จะต้องให้การศึกษาอบรมและจะต้องกระทำโดย ต่อเนื่องครู-อาจารย์หลายฝ่ายรวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาล้วนมีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบในการให้การศึกษา ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

จะเห็นได้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษาเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สองของนักเรียนนักศึกษาที่ทำหน้าที่ที่ สถานศึกษา ที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ อบรม พัฒนาบุคลิกภาพ กระตุ้น และสนับสนุนนักเรียน นักศึกษาให้เป็นบุคคลที่พึงประสงค์ของสังคม

2.3 คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา

สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2542: 41) ได้กำหนดคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ 6 ประการคือ

1. เข้าใจปัญหาของนักศึกษาพร้อมและรู้จักที่จะช่วยเหลือให้นักศึกษาปรับตัวต่อการเรียนระดับอุดมศึกษาโดยชี้แจงแนะนำให้นักศึกษาเข้าใจวิธีเรียนและวิธีการศึกษาค้นคว้า
2. มีบุคลิกภาพที่ช่วยให้ไวใจ อยากเข้าไปปรึกษาเป็นกันเองมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีท่าทางน่าเชื่อถือศรัทธา
3. สละเวลาพบนักศึกษาอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้งเพื่อทราบปัญหาของนักศึกษา
4. ศึกษาและทำความรู้จักกับนักศึกษาของตนเป็นอย่างดี
5. เอาใจใส่ในความประพฤติของนักศึกษา
6. เป็นบุคคลที่ยอมรับและพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง

สำเนา ขจรศิลป์ (2534: 38) แสดงความคิดเห็นว่าสถาบันทุกแห่งควรกำหนดคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดีเพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาทราบและใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง และได้กล่าวถึงคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดีควรมี ดังต่อไปนี้

1. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
2. มีความรับผิดชอบดี
3. ใจกว้างและรับฟังความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา
4. มีความรู้กว้างขวางและทันต่อเหตุการณ์ด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมือง
5. มีความจริงใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
6. มีเหตุผลและมีความสามารถในการแก้ปัญหา
7. มีความเมตตากรุณา
8. ไวต่อความรับรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ ได้รวดเร็ว
9. มีหลักจิตวิทยาในการให้การปรึกษาและมีจรรยาอาจารย์ที่ปรึกษา
10. มีความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นแบบอย่างที่ดี
11. รู้บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างดี
12. มีประสบการณ์ในหน้าที่งานอาจารย์ที่ปรึกษา

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (2523: 1) ได้บัญญัติสาระเกี่ยวกับคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ในเอกสารคู่มืออาจารย์ที่ปรึกษา ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านวิชาการหลักสูตรและกิจการสถาบัน
2. ผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี
3. มีความเสียสละและยินดีช่วยเหลือผู้อื่น
4. เป็นผู้ทรงไว้ซึ่งจรรยาบรรณของอาจารย์ที่ปรึกษา

จากการประมวลเอกสารว่าด้วยความสำคัญของอาจารย์ที่ปรึกษา จะเห็นได้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความเจริญงอกงามให้นักเรียน นักศึกษา ในทุกๆด้าน นับตั้งแต่ วิชาการ วิชาชีพ บุคลิกภาพ การศึกษาต่อ การดำรงชีวิต ส่วนตัวและสังคม

2.4 บทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา

สินชัย เอื้องสุวรรณ (2545: 15) ได้กล่าวว่า หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาควรมีความรักสอนให้นักเรียนเป็นคนดี ซื่อสัตย์สุจริต ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเพื่อนที่อ่อนแอกว่าให้มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่และอาจารย์ต้องเข้าใจธรรมชาติของลูกศิษย์เรื่องของอาจารย์ที่ปรึกษา มีดังต่อไปนี้

1. อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องได้รับการ “ฝึกอบรม” ทั้งในช่วง Per-service และในช่วง In-service อย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและติดตามสถานการณ์รวมถึงปัญหาได้อย่างทันที่
2. การให้คำปรึกษาควรจัดทำทั้งระบบการให้คำปรึกษาเป็นทีมและรายบุคคล
3. ควรต้องมีการ “วิจัย” หรือ “ติดตาม” ปัญหาและความต้องการของนักศึกษาและนำผลการศึกษานั้นๆมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อระบบการให้คำปรึกษา
4. ระบบการให้คำปรึกษาและแนวความต้องการจะทำให้เชิงรุก
5. การให้คำปรึกษาและแนวควรจะเป็นภารกิจหนึ่งที่เด่นชัดโดยอาจกำหนดรวมอยู่ในภารกิจการเรียนการสอนหรือภารกิจด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

พิททรี สุภางค์ยุทธลิขิต (2544: 4) ได้กล่าวถึง บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ว่า อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องให้ความสนใจนิสิต นักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ มีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาด้านวิชาการ และสามารถให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเลือกวิชาเรียน การจัดโปรแกรมการเรียนให้แก่นิสิตได้เป็นอย่างดีอีกทั้งต้องมีความสามารถในการให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ

นันทนวล อุดระ (2537: 31 อ้างถึงใน พรหมวิไล รัทวิโรจน์สุข, 2546: 15) มีความเห็นว่าหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาที่สำคัญมี 4 ประการ คือ การให้คำแนะนำ ปรึกษาด้านการเรียนการสอน (Academic Affairs) การให้คำปรึกษาด้านกิจกรรมนักศึกษา (Student Affairs) การให้คำปรึกษาสำหรับการดำรงชีวิตในสถานศึกษา (Counseling) และการให้คำปรึกษาเพื่อแนะอาชีพและการศึกษาต่อ (Career Placement and Post-Graduate Training)

สุกัญญา สุวรรณนาคินทร์ (2537: 32) กล่าวว่า หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา คือ การช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและการเรียนการสอนเป็นอุปสรรคต่อการเรียนช่วยพัฒนาทั้งในด้านสติปัญญาร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ การเลือกเรียน อาชีพและการประกอบอาชีพที่เหมาะสม

พจนันท์ สะเพียรชัย (2529: 19) กล่าวว่า หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ให้ความรู้ สัจจะหรือความจริงที่ถูกต้องที่เป็นสากลให้กับนักศึกษา เพื่อไปใช้ประโยชน์ในการปรับตัว แก้ปัญหาเรื่องการเรียนรู้เรื่องส่วนตัวและปัญหาที่เกิดจากสังคมนักศึกษา

ประชุมสุข อาชวอรุง (2523 : 158-159) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่สำคัญคือ ช่วยเหลือนักศึกษาให้ได้รับความรู้ และประสบการณ์อย่างดีที่สุดเมื่อเข้ามาอยู่ในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530: 1-11) โดยคณะกรรมการพิจารณาวางระบบเกี่ยวกับอาจารย์ที่ปรึกษาได้กำหนดหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา ด้านวิชาการไว้ว่าให้คำแนะนำในการวางแผนการศึกษาการเลือกวิชาเรียนการแก้ผู้มีความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งอาจารย์ที่ปรึกษา

เทียน ทองแก้ว (2537) ได้แสดงความคิดเห็นว่าสถาบันการศึกษาจะออกคำสั่งแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีหน้าที่เป็นไปตามระเบียบ หรือข้อบังคับของสถาบันการศึกษา ดังนั้น อาจารย์ที่ปรึกษาจึงต้องทำหน้าที่ตามคำสั่งของสถาบันการศึกษา แต่หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาบางอย่างก็ไม่สามารถเขียนไว้ได้ทั้งหมด ถึงอย่างไรก็ตามหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ช่วยเหลือนำนักศึกษาให้ประสบผลสำเร็จในการศึกษาตามศักยภาพอย่างสูงสุด และช่วยให้สามารถปรับตัวและดำรงชีพในสถาบันศึกษาอย่างมีความสุข ดังนั้นหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาจะเป็นไปตามคำสั่งของสถาบันการศึกษา และหน้าที่อื่นๆทั่วไปที่จะช่วยให้นักศึกษาจบการศึกษาอย่างมีความสุข ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. หน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ

- (1) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตรและการเลือกวิชาเรียน
- (2) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทะเบียนวิชาเรียน
- (3) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการควบคุมการลงทะเบียนเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรกำหนด
- (4) ให้คำแนะนำช่วยเหลือในกรณีที่มีผลการเรียนต่ำหรือเพิ่มศักยภาพในการเรียนให้สูงขึ้น
- (5) ให้คำแนะนำในการคิดคะแนนระดับค่าเฉลี่ย
- (6) ให้คำแนะนำเรื่องการเตรียมอาชีพหรือศึกษาต่อ

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2545: 1-2) ได้กำหนดหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาทางด้านวิชาการไว้ ดังนี้

- (1) ให้คำปรึกษาแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรและการเลือกวิชาเรียน
- (2) ให้คำปรึกษาแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับการลงทะเบียนวิชาเรียน
- (3) ควบคุมการลงทะเบียนเรียนของนักศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ
- (4) ให้คำปรึกษานักศึกษาเพื่อเลือกวิชาเอก-โทและการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้อง

กับวัตถุประสงค์

- (5) ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเรียนการค้นคว้าและติดตามผลการเรียนของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ
- (6) ยับยั้งการลงทะเบียนเรียนบางวิชาของนักศึกษา เมื่อพิจารณาเห็นว่าการลงทะเบียนเรียนวิชานั้นๆไม่เหมาะสมหรือก่อให้เกิดผลเสียแก่นักศึกษา
- (7) ให้คำปรึกษาแนะนำตักเตือนเมื่อผลการเรียนของนักศึกษาไม่เป็นที่น่าพอใจ
- (8) ให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือนักศึกษาเพื่อการแก้ไขอุปสรรคปัญหาในการ

เรียนวิชาต่างๆ

(9) ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคิดค่าระดับคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษา

(10) ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับสูง

สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2544: 11) ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการโดยให้แนวทางในเรื่องของการวางแผนการศึกษา การเลือกวิชาเรียน โปรแกรมการเรียน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาต่างๆ การช่วยเหลือนักศึกษาในด้านต่างๆ ดังนี้

(1) ด้านหลักสูตร

- ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจหลักสูตรแผนการเรียนการเลือกวิชาที่เรียนทั้งวิชาเอก-โทและวิชาเลือก

- ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจวิธีการจัดตารางสอน ตารางสอบ และการลงทะเบียนวิชาเรียน ด้านการวัดผลและการสอบ

- ให้ความรู้เรื่องการวัดผลการเรียนการคิดคะแนนการหาค่าระดับคะแนนเฉลี่ยประจำภาค และค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่เริ่มเรียนจนกระทั่งนักศึกษาสามารถคิดคำนวณด้วยตนเองได้

- ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการสอบว่าจะต้องมีเวลาเรียนเท่าใดในแต่ละวิชาจึงจะมีสิทธิ์สอบวิชานั้นๆ หากนักศึกษาขาดไปโดยไม่ทราบสาเหตุอาจารย์ที่ปรึกษาต้องติดตามหรือประสานงานกับฝ่ายแนะแนวในการติดตามนักศึกษา

- ให้ความรู้เกี่ยวกับการพันสภาพนักศึกษามีหลักเกณฑ์อย่างไรแนะนำให้ทราบถึงวินัยในการสอบเช่นถ้ามีการทุจริตในการสอบจะมีผลต่อผู้เข้าสอบอย่างไรบ้าง

- ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาที่มีปัญหาเรื่องการสอบ

- ให้แนวทางการศึกษารายละเอียดและเสริมสร้างความเข้าใจในเรื่องระเบียบ

การประเมินผล

(2) ด้านการเรียนการสอน

- สํารวจนักศึกษาที่มีผลการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ต้องช่วยเหลือเพื่อให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงการเรียนให้ดีขึ้น

- ช่วยให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนต่อวิชาเรียนต่ออาจารย์และต่อเพื่อนนักศึกษา

- ให้การแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเรียนและการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

- ติดตามผลการเรียนของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

- จัดเวทีหรือโอกาสให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนวิธีการส่งเสริมให้เรียนรู้อย่างไรให้

มีความสุข

(3) ด้านฝ่ายทะเบียนวัดผลประเมินผลและฝ่ายการเงิน

- ให้ทราบถึงระเบียบการชำระเงินค่าหน่วยกิต เงินบำรุงการศึกษาทั้งกำหนดระยะเวลาชำระเงิน
- ให้ทราบถึงระเบียบการเพิ่ม และถอนวิชาเรียนตลอดจนถึงระเบียบการขอพักการเรียน
- การขอใบรับรองคุณวุฒิ และการขอใบรับรองผลการศึกษาและใบคำร้องต่างๆที่เกี่ยวกับการเรียน
- ติดต่อประสานงานกับทุกหน่วยงานเพื่อให้นักศึกษาได้รับบริการที่มีคุณภาพรวดเร็ว

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพระนครเหนือ (2541: 22) โดยคณะกรรมการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาได้กำหนดหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการไว้ว่า การให้คำปรึกษาแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร และการเลือกวิชาเรียน ให้คำแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับการลงทะเบียนวิชาเรียน ควบคุมการลงทะเบียนเรียนของนักศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ ให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเพื่อเลือกวิชา และวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ให้คำแนะนำนักศึกษาเกี่ยวกับวิธีการเรียน การค้นคว้า ติดตามผลการเรียนของนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ทักท้วงการลงทะเบียนเรียนบางวิชาของนักศึกษาเมื่อพิจารณาเห็นว่าลงทะเบียนเรียนวิชานั้นๆไม่เหมาะสม ให้การปรึกษาแนะนำหรือตักเตือนเมื่อผลการเรียนของนักศึกษาดำลง ให้การปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือนักศึกษาเพื่อการแก้ไขอุปสรรค ปัญหาการเรียนวิชาต่างๆ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคิดค่าคะแนนระดับเฉลี่ยของนักศึกษาให้การปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับสูง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2536: 11) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการไว้ดังนี้

1. แนะนำและชี้แจงในด้านวิชาการอย่างมีระบบระเบียบต้องศึกษาหลักสูตรแผน
2. กำหนดการศึกษาข้อบังคับ ลักษณะรายวิชา และวิธีการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ต้องแนะนำควบคุม ดูแล และติดตามผลการเรียนของนักเรียนนักศึกษาให้เป็นไปตามแผนกำหนดการศึกษาหลักสูตรและเป็นไปตามข้อบังคับ
4. ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียน และติดตามวิทยาการใหม่ๆอยู่เสมอ
5. รวมถึงการศึกษาต่อในระดับสูงระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษาและการทำงานในอนาคต

สำเนา ขจรศิลป์ (2534: 3) กล่าวว่าหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ มีดังนี้

1. ให้การปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตรและการเลือกวิชาเรียน
2. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทะเบียนวิชาเรียน

3. ควบคุมการลงทะเบียนให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับ

จึงอาจสรุปได้ว่าบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการ หมายถึง การให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในเรื่องของการวางแผนการศึกษา การเลือกวิชาเรียน โปรแกรมการเรียน ตลอดจนการแก้ปัญหาต่างๆ ในด้านหลักสูตร การสอบ การวัดผล การเรียนการสอน ด้านฝ่ายทะเบียน วัดผลประเมินผล และด้านการเงินของสถาบัน

2. หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านบุคลิกและการปรับตัว

1. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ของสถาบันการศึกษา
2. ให้คำปรึกษาเรื่องการปรับตัวในด้านการเรียน สุขภาพ การคบเพื่อน การพักอาศัย
3. ดูแลเรื่องความประพฤติ การปฏิบัติตามระเบียบ

3. หน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาในด้านประสานงานและอื่นๆ

1. ประสานงานกับผู้บริหาร อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ปกครอง รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการช่วยเหลือนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
2. กำหนดตารางเวลาอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาเข้าพบ ทั้งในการปรึกษาเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม
3. จัดทำทะเบียนเก็บข้อมูลของนักศึกษาเป็นรายบุคคลและเก็บรักษาไว้เป็นความลับ
4. พิจารณาคำร้องของนักศึกษาโดยเร็ว และให้ช่วยเหลือได้ตามระเบียบข้อบังคับ
5. สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และผู้บริหารมหาวิทยาลัย
6. ให้ข้อมูลย้อนกลับต่อผู้บริหาร ในการให้คำปรึกษาตลอดจนปัญหาต่างๆ

4. ด้านสวัสดิการและพัฒนานักศึกษา

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2545: 2) ได้กำหนดหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาทางด้านการบริการและพัฒนานักศึกษาไว้ดังนี้

1. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับและบริการต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยและชุมชน
2. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ได้แก่ ปัญหาสุขภาพอนามัยทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต
3. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ ความประพฤติและจริยธรรม
4. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับปัญหาด้านอาชีพ ได้แก่ การให้ข้อมูลในแง่มุมต่างๆ เช่น ลักษณะของงาน สภาพแวดล้อมของงาน ความก้าวหน้าแนวโน้มของตลาดแรงงาน ตลอดจนจรรยาบรรณของวิชาชีพที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่
5. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2544: 12) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านสวัสดิการและพัฒนานักศึกษาไว้ว่า “หน้าที่ในการพัฒนานักศึกษาด้านนี้ต้องเกิดจากสัมพันธภาพที่ดีของทั้งนักศึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพราะคงต้องอาศัยการมีจิตวิญญาณของการให้บริการด้วยหัวใจที่เต็มเปี่ยมด้วยความรัก ความเมตตา ความกรุณาต่อนักศึกษา” ซึ่งแยกออกได้ 11 ประการคือ

1. ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักศึกษาในเรื่องกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับของสถาบันเพื่อให้นักศึกษาจะได้ปฏิบัติตนได้เหมาะสมอีกทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิการและบริการต่างๆที่สถาบันจัดให้เพื่อให้นักศึกษาจะได้รับประโยชน์ตามสิทธิ์อันพึงมี

2. จัดรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักศึกษาที่อยู่ในความดูแลโดยมีระเบียบแบบแผนประจำตัวนักศึกษาแต่ละคนเพื่อประโยชน์ในการให้คำปรึกษาและการให้ความช่วยเหลือ

3. เป็นที่พึ่งแก่นักศึกษาเมื่อมีปัญหาส่วนตัว เช่น ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการเรียน ปัญหาสุขภาพ เป็นต้น โดยจัดตารางเวลาไว้เป็นพิเศษเพื่อให้โอกาสนักศึกษามาพบเพื่อขอคำปรึกษาและพยายามหาวิธีการช่วยเหลือนักศึกษาแก้ปัญหา กรณีที่เป็นปัญหาที่เกินความสามารถควรแนะนำให้ไปหาผู้ที่สามารถจะช่วยเหลือได้ต่อไป

4. เอาใจใส่ดูแลความประพฤติของนักศึกษาเพื่อให้เป็นพลเมืองดี และมีศีลธรรม

5. ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ

6. ให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การนักศึกษา และกิจกรรมต่างๆของสถาบัน

7. ให้นักศึกษาบำเพ็ญประโยชน์แก่ประเทศชาติ โดยการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือตอนนโยบายและกิจกรรมต่างๆทางสังคมที่พึงกระทำได้ในฐานะที่เป็นนักศึกษา

8. ส่งเสริมนักศึกษาให้มีโอกาสพัฒนาตัวเองครบทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เช่น การออกกำลังกาย กิจกรรมการกีฬา และนันทนาการ เป็นต้น

9. เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับนักศึกษาทั้งเรื่องระเบียบวินัย บุคลิกภาพ การใฝ่รู้ใฝ่เรียนและพัฒนาตนเองตลอดเวลา

10. ให้การปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านอาชีพข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพตลาดแรงงานการเข้าสู่อาชีพและการพัฒนาอาชีพ

11. ให้การปรึกษาปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การใช้สารเสพติด การลักขโมย การทะเลาะวิวาท เป็นต้น

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพระนครเหนือ (2541: 22) กำหนดหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านบริการและพัฒนานักศึกษาว่า ให้การแนะนำเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับและบริการต่างๆของสถาบัน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาส่วนตัว ได้แก่ ปัญหาสุขภาพอนามัยทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาสังคม เช่น ปัญหาการปรับตัวในสังคม และปัญหาการคบเพื่อน ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพ ความประพฤติและจริยธรรม ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาด้านอาชีพ ได้แก่

การให้ข้อมูลในแง่มุมต่างๆ เช่น ลักษณะของงานสภาพแวดล้อมของงานตลาดแรงงานตลอดจน
จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพที่นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2536: 12) ได้กำหนดบทบาทด้านการพัฒนานักศึกษาไว้ 4 ประการคือ

1. ให้คำปรึกษาเรื่องการปรับตัวการแต่งกายบุคลิกภาพ
2. แนะนำและตักเตือนให้นักศึกษาปฏิบัติตัวให้ถูกต้องตามระเบียบคณะและของ

มหาวิทยาลัย

3. แนะนำและสร้างเสริมให้นักศึกษามีจริยธรรมและคุณธรรมอันดีงามเป็นแบบอย่างที่ดีแก่

นักศึกษา

4. ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษามีความเป็นกันเองกับนักศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530: 1-11) กำหนดหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา
ด้านสวัสดิการและพัฒนานิสิตนักศึกษาว่า ต้องจัดรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนิสิต นักศึกษาที่อยู่ในความดูแล
โดยมีระเบียบเหมาะสมประจำตัวนิสิต นักศึกษาแต่ละคนเพื่อประโยชน์ในการให้คำปรึกษาและการให้ความ
ช่วยเหลือด้านการเงินและอื่นๆ เป็นที่พึ่งแก่นักศึกษาเมื่อมีปัญหาส่วนตัว เช่น แนะนำแหล่งทุนการศึกษา
ที่นิสิต นักศึกษาอาจไปขอความช่วยเหลือ จัดตารางเวลา (Office-hour) ไว้เป็นพิเศษเพื่อให้โอกาสนิสิต
นักศึกษามาพบเพื่อขอคำปรึกษา พยายามหาทางช่วยนิสิต นักศึกษาในการแก้ปัญหาถ้าเป็นปัญหาที่เกิน
ความสามารถก็แนะนำให้ไปหาผู้ที่สามารถช่วยเหลือได้ต่อไป นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ช่วยเหลือนิสิต
นักศึกษาค้นหาตนเองในด้านต่างๆ เช่น ด้านสังคมและบุคลิกภาพ โดยส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าร่วม
กิจกรรมต่างๆ เพื่อปรับเปลี่ยนอุปนิสัยที่ไม่พึงประสงค์

สรุปได้ว่าบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านสวัสดิการและพัฒนานักศึกษา หมายถึง การให้
คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาในเรื่องกฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับของสถาบัน ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่อง
สวัสดิการและบริการต่างๆที่สถาบันจัดให้กับนักศึกษา จัดทำข้อมูลระเบียบเหมาะสมประจำตัวนักศึกษา
เพื่อให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือเรื่องปัญหาส่วนตัว ความประพฤติการพัฒนามุขกายร่างกาย
สุขภาพ

ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านสวัสดิการและพัฒนานักศึกษา สามารถกระทำได้
ในหลายรูปแบบ เช่น การเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นิสิต นักศึกษาในด้านบุคลิกภาพ การตรงต่อเวลา ความ
รับผิดชอบ และการใช้ภาษา การตักเตือนหรือแนะนำแนวทางที่เหมาะสมเมื่อพบข้อบกพร่องของนิสิต
นักศึกษา กระตุ้นให้นิสิต นักศึกษารู้จักคิดและตัดสินใจด้วยตัวเอง มีการติดตามและประเมินการพัฒนา
ของนิสิต นักศึกษาในทุกด้านตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษา

5. ด้านการบริการทั่วไป

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย (2545: 2-3) ได้กำหนดหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาทางด้านอื่นๆ
ไว้ ดังนี้

1. ให้พิจารณาคำร้องต่างๆของนักศึกษาและดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบ

2. ประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งกองกิจกรรมและสวัสดิการนักศึกษา และกองบริการแนะแนว และจัดหางานเพื่อการช่วยเหลือและเพื่อประโยชน์ของนักศึกษา

3. กำหนดเวลาให้นักศึกษาเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาแนะนำอย่างสม่ำเสมอ

4. เก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบเพื่อใช้กับระเบียบสะสมของนักศึกษา

5. สร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษาอาจารย์คณะและมหาวิทยาลัย

6. ให้คำรับรองนักศึกษาภายหลังเมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาแล้ว

7. ป้อนข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) มายังผู้บริหารและคณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเรียนและปัญหาต่างๆของนักศึกษา

8. ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการ คณะวิชา

9. ในกรณีที่นักศึกษาแต่งกายไม่เรียบร้อยหรือมีความประพฤติที่ไม่เหมาะสม อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องกล่าวตักเตือนนักศึกษา หากเห็นสมควรให้รายงานกองวินัยนักศึกษาพิจารณาดำเนินการต่อไป

10. ชี้แจงให้นักศึกษาเข้าใจในหน้าที่ของนักศึกษาต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (2544: 12) กำหนดบทบาทหน้าที่ด้านการบริการทั่วไปไว้ 8 ประการคือ

1. ประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา เพื่อช่วยเหลือและเพื่อประโยชน์ของนักศึกษา

2. พิจารณาคำร้องต่างๆของนักศึกษาและดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบของสถาบัน

3. ให้การรับรองนักศึกษาเมื่อนักศึกษาต้องการนำไปแสดงแก่ผู้อื่น เช่น รับรองรับรองการขอรับทุนการศึกษา รับรองสภาพการเป็นนักศึกษารับรองเอกสารของสถาบันที่นักศึกษาจะนำไปแสดงกับหน่วยงานของตนเอง เป็นต้น

4. ชี้แจงให้นักศึกษาเข้าใจบทบาทของนักศึกษาต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและเข้าใจ หน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา เช่น การเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาตามกำหนดเวลา การรับฟังคำตักเตือน ของอาจารย์ เป็นต้น

5. ชี้แจงให้นักศึกษาติดตามอ่านประกาศข่าวสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ

6. อาจารย์ที่ปรึกษาควรเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาบ้างเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่นักศึกษา ในขณะที่เดียวกันจะได้รวบรวมข้อมูลบางประการของนักศึกษาที่ไม่เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขต่อไป

7. จัดกิจกรรมเพื่อเสริมความรู้ และประสบการณ์ให้แก่ นักศึกษาเป็นครั้งคราว เช่น กิจกรรมทางศาสนา การเชิญวิทยากรบรรยาย ทัศนศึกษาแหล่งความรู้ต่างๆ การฝึกมารยาท ด้านการทำ ความเคารพ การรับประทานอาหาร รวมทั้งการฝึกงานอาชีพ เป็นต้น

8. การประกาศเกียรติคุณ นักศึกษาที่กระทำความดี เพื่อให้สถาบันและหน่วยงานของ นักศึกษาได้รับทราบ จะเห็นได้ตำแหน่งอาจารย์ที่ปรึกษาได้รับการแต่งตั้งขึ้น เพื่อดูแลนักศึกษาในความ รับผิดชอบจึงต้องสนใจเอาใจใส่ อย่างใกล้ชิด เข้าใจธรรมชาติ พฤติกรรมของนักศึกษาพร้อมที่จะสละเวลา ให้ความช่วยเหลือตามสมควร มีมนุษยสัมพันธ์ ให้คำปรึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านสวัสดิการ และพัฒนา นักศึกษา และด้านการบริการทั่วไปด้วย เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเรียนจบตามหลักสูตรมีพฤติกรรมพื้นฐาน ตามที่สังคมต้องการ

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพระนครเหนือ (2541: 22) กำหนดหน้าที่ของอาจารย์ที่ ปรึกษาด้านการบริการทั่วไปไว้ว่า พิจารณาคำร้องต่างๆของนักศึกษาและดำเนินการให้ถูกต้องตาม ระเบียบ ประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือและเพื่อประโยชน์ ของนักศึกษา กำหนดเวลาให้นักศึกษาเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาแนะนำอย่างสม่ำเสมอ สร้างสัมพันธภาพ และความเข้าใจอันดีระหว่างอาจารย์แผนกวิชาและสถาบัน ให้การรับรองนักศึกษาเพื่อนักศึกษาต้องการ แนะนำไปแสดงแก่ผู้อื่น ป้อนข้อมูลย้อนกลับ(Feedback) มายังผู้บริหารและคณะกรรมการพัฒนาระบบ อาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่างๆของนักศึกษา ชี้แจงให้นักศึกษาเข้าใจหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่มี ต่อนักศึกษาและหน้าที่ของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์ที่ปรึกษาในกรณีที่นักศึกษาแต่งกายไม่เรียบร้อยหรือมี ความประพฤติไม่เหมาะสมมาอาจารย์ที่ปรึกษาต้องตักเตือน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2536: 12) กำหนดบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการบริการทั่วไปไว้ 7 ประการ คือ

1. ให้คำปรึกษาในปัญหาส่วนตัวหรือปัญหาทั่วไป
2. ควรจัดเวลาให้นักศึกษามาพบอย่างสม่ำเสมอ
3. ศึกษาภูมิหลังและจัดทำระเบียบสะสมของนักศึกษาเป็นรายบุคคลและจัดเก็บข้อมูล ต่างๆของนักศึกษาไว้เป็นความลับ
4. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพและศึกษาต่อ
5. แนะนำให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
6. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อหาข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษาเช่นทุนการศึกษางานอาชีพ ฯลฯ
7. ให้ข้อมูลที่เปิดเผยได้และเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาแก่หน่วยงานต่างๆ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530: 11) กำหนดหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาด้าน การบริการทั่วไปไว้ว่า ดำเนินการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการคัดเลือกนิสิตนักศึกษาเข้ารับการศึกษา ออกไปรับรองความประพฤติของนิสิต นักศึกษาให้แก่ผู้ที่ขอมา เป็นผู้เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง

ผู้บริหารอาจารย์และนิสิต นักศึกษาในกรณีที่เกิดเหตุการณ์หรือมีปัญหาใดที่จำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสาร และหาข้อมูลโดยรวดเร็วอาจารย์ที่ปรึกษาก็จะเป็นสื่อกลางระหว่างสถาบันกับนิสิต นักศึกษาเป็นผู้รับนโยบายในด้านบริหารด้านวิชาการ และด้านกิจการนิสิต นักศึกษาไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อการดำเนินงานของสถาบันโดยส่วนรวม รวมทั้งเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับมายังผู้บริหารและนักวิชาการของสถาบันในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนและปัญหาต่างๆของนิสิต นักศึกษา ให้ข้อเสนอแนะแก่สถาบันในการปรับปรุงหลักสูตรต่างๆให้สนองความต้องการของผู้เรียน และสังคมในปัจจุบัน ตลอดจนปรับปรุงบริการนิสิตนักศึกษาในด้านต่างๆให้พัฒนาต่อไป

สำเนา ขจรศิลป์ (2534: 8) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ต่อนักศึกษาในความดูแล ด้านการบริการทั่วไปไว้ 12 ประการคือ

1. ให้การแนะนำเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับและบริการต่างๆของมหาวิทยาลัยและชุมชน
2. ให้การปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาสังคมเช่นปัญหาการปรับตัวในสังคมทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิต
3. ให้การปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพความประพฤติและจริยธรรม
4. พิจารณาคำร้องต่างๆของนิสิตนักศึกษาและดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบ
5. ประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือและเพื่อประโยชน์ของนิสิตนักศึกษา
6. กำหนดเวลาให้นิสิตนักศึกษาเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาแนะนำอย่างสม่ำเสมอ
7. เก็บข้อมูลรายละเอียดของนิสิตนักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบเพื่อใช้กับระเบียบ

สะสม

8. สร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างนิสิตนักศึกษาอาจารย์คณะและมหาวิทยาลัย
9. ให้การรับรองนิสิตนักศึกษาเมื่อต้องการนำไปแสดงแก่ผู้อื่นๆ
10. ป้อนข้อมูลย้อนกลับมายังผู้บริหารเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ
11. ชี้แจงให้นิสิตนักศึกษาเข้าใจหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาและหน้าที่ของนิสิตนักศึกษาต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
12. ในกรณีที่นิสิตนักศึกษาแต่งกายไม่เรียบร้อยหรือมีความประพฤติไม่เหมาะสมอาจารย์ที่ปรึกษาต้องตักเตือน

สุจริต เพียรชอบและ วรศักดิ์ เพียรชอบ (2523: 108) ได้กล่าวถึงบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาว่าควรทำความเข้าใจกับนักศึกษา เพื่อให้เข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบของตนเกี่ยวกับการเรียนการดำเนินชีวิตในสังคม และเข้าใจบทบาทและความรับผิดชอบของตนเอง และของอาจารย์ที่ปรึกษาในด้านต่างๆ

สรุปได้ว่าบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการบริการทั่วไป หมายถึง การให้คำปรึกษาในด้านการประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนหน่วยงานต่างๆ พิจารณาคำร้องให้การรับรองต่างๆ กิจกรรมที่ส่งเสริม นักศึกษาในทุกด้าน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษามีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญมากในการให้ความช่วยเหลือนักศึกษา ซึ่งไม่เพียงแต่จะดูแลด้านการเรียนของนักเรียนเท่านั้นแต่ควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้เจริญงอกงามในทุกๆด้าน รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาควรให้ความใกล้ชิดสนิทสนมกับนักศึกษาซึ่งจะเป็นด่านแรกที่ทำให้เข้าใจนักศึกษา รวมถึงสังเกตพฤติกรรมและรับทราบปัญหาของนักศึกษาและให้ความช่วยเหลือหรือแนะนำแก้ไขปัญหาต่างๆ และในขณะเดียวกันนักศึกษาควรให้ความสำคัญถึงบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาเช่นกัน ซึ่งควรเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา หากพบปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดที่เกี่ยวกับการเรียนการดำรงชีวิตที่เกิดขึ้นขณะที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาแล้วผู้ที่ให้คำแนะนำปรึกษาได้ดีและให้ความรัก ความอบอุ่นก็คืออาจารย์ที่ปรึกษานั้นเอง สำหรับการศึกษาค้นคว้าวิจัยเน้นการศึกษา บทบาทและหน้าที่ตามด้านคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา 5 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษา ด้านวิชาการ ด้านบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ด้านจรรยาบรรณ ด้านทักษะปฏิบัติงาน ด้านจรรยาบรรณ และด้านทักษะปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมตามบริบทนักเรียน นักศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษา

2.5 หลักคิดในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีประสิทธิภาพ

อาจารย์ที่ปรึกษามีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของนักศึกษา ต้องช่วยเหลือนักศึกษาในการปรับตัวเองเมื่อเข้ามาสู่สถานศึกษาใหม่ เช่น การปรับตัวกับเพื่อนใหม่ ปรับตัวในการเรียน ยิ่งในสถาบันอุดมศึกษา นักศึกษาต้องรับผิดชอบตัวเองมากขึ้น เพราะถือว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว ย่อมรับผิดชอบตัวเองได้ บางคนยังคุ้นเคยการเรียนแบบเดิม คือ สมัยการเรียนในระดับมัธยมศึกษา เมื่อเข้ามาเรียนในระดับอุดมศึกษาในระยะแรกจะยังไม่สามารถปรับตัวได้จะเกิดความคับข้องใจ หรือในกรณีการคบเพื่อนใหม่จะต้องเปลี่ยนเพื่อนใหม่ เป็นต้น ทั้งการเรียนและการคบเพื่อนถ้านักศึกษาได้มีโอกาสปรับตัวให้สามารถดำเนินการด้วยดี เริ่มต้นดี นักศึกษาจะประสบความสำเร็จในการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยนักศึกษา ให้ประสบความสำเร็จในการปรับตัว และช่วยเหลือเมื่อนักศึกษาประสบปัญหา การช่วยให้นักศึกษาเรียนอย่างมีความสุขและจบการศึกษาอย่างมีคุณภาพ คือ เป้าหมายของการทำหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.6 จรรยาบรรณของอาจารย์ที่ปรึกษา

1. ต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพ ขวัญและกำลังใจของนักเรียนนักศึกษาอยู่เสมอ ไม่กระทำการใดที่จะก่อให้เกิดผลเสียหายแก่นักเรียน นักศึกษาโดยไม่เป็นธรรม
2. ต้องรักษาความลับของนักเรียน นักศึกษา
3. ต้องมีความจริงใจและช่วยเหลือนักเรียนนักศึกษาที่รับผิดชอบ เช่น ลูกหลานของตน
4. การให้คำปรึกษา ควรให้ความเป็นกลางไม่วิจารณ์บุคคลหรือสถาบันใดให้นักเรียน นักศึกษาฟังในทางก่อให้เกิดความเสื่อมเสีย หรือแตกร้างแก่บุคคลหรือสถาบัน

5. ต้องประพฤติปฏิบัติให้สมกับความเป็นปุชนียบุคคล ยึดมั่นในคุณธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนนักศึกษา

2.7 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา

Mulleter (1961) ได้ให้ความเห็นไว้ว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ซึ่งเกิดจากตัวของอาจารย์ที่ปรึกษา ได้แก่

1. การขาดความรู้และขาดข้อมูลต่างๆในการให้คำปรึกษา เช่น ไม่เข้าใจชัดเจนในเรื่องหลักสูตร เนื้อหาวิชา ไม่มีข้อมูลในเรื่องของวิชาที่เปิดให้เลือกเรียนเหล่านี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่อาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องพิจารณาปรับปรุงตนเองเป็นอย่างดี

2. อาจารย์ที่ปรึกษามีความคิดเห็นเข้าข้างตนเอง หรือถือความคิดของตนเองเป็นใหญ่มากเกินไป จึงทำให้อาจจะตั้งข้อสมมติฐานตามที่ตนคิดว่าถูกต้อง หรือบางครั้งก็เข้มงวดกับนักศึกษามากเกินไป ทำให้นักศึกษาไม่อยากเข้ามาขอรับคำปรึกษา

3. การมีบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสมอาจารย์ที่ปรึกษาบางคนขาดความจริงใจในการให้คำปรึกษา ไม่รักบรรยากาศของอาจารย์ที่ปรึกษา เช่น นำเรื่องของนักศึกษาไปเล่าให้ผู้อื่นฟังโดยเห็นเป็นเรื่องขบขัน ไม่เข้าใจในเรื่องของนักศึกษา ไม่ยอมสละเวลาให้กับนักศึกษาที่อยู่ในความดูแลของตน ไม่คำนึงถึงจุดหมายแท้จริงของการให้การปรึกษาและบางคนก็แก้ปัญหาให้แก่นักศึกษา โดยขาดวินัยที่ดีพอ

นันทนา วงษ์อินทร์ (2545) ได้สำรวจปัญหาและความต้องการของอาจารย์ที่ปรึกษาของวิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ สรุปได้ ดังนี้

1. อาจารย์ที่ปรึกษาไม่รู้จักนักศึกษาได้ทั่วถึง เพราะไม่มีโอกาสสอนนักศึกษาในความดูแล
2. อาจารย์ที่ปรึกษาบางคนรับผิดชอบนักศึกษาจำนวนมากเกินไปทำให้ดูแลไม่ทั่วถึง
3. อาจารย์ที่ปรึกษาไม่เข้าใจนโยบายการบริหารงานของวิทยาลัย และการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปรึกษาอย่างชัดเจน จึงไม่สามารถให้คำปรึกษา แนะนำให้ติเท่าที่ควร
4. นักศึกษาส่วนมากไม่เห็นความสำคัญและคุณค่าของการมาพบอาจารย์ที่ปรึกษา
5. อาจารย์ที่ปรึกษามีงานสอนและงานพิเศษอื่นมาก ทำให้ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาอย่างเพียงพอ
6. อาจารย์ที่ปรึกษายังไม่ทราบและเข้าใจถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในงานด้านนี้ดีพอ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประจักษ์ เลขตะระโก (2555) ศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพวังสะพุงต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา ปีการศึกษา 2554 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและนักเรียน นักศึกษาจำนวน 365 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการแบ่งชั้นตามระดับชั้นและประเภทวิชา พบว่า ครูและนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพวังสะพุงมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเห็นว่าการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา เรียงลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ด้านแนะนำและ

สวัสดีการนักเรียน นักศึกษา นักศึกษา และ 2) ด้านปกครอง ในระดับปานกลาง 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิชาการ และ 2) ด้านกิจกรรม ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่านักเรียนนักศึกษา มีความคิดเห็นต่อบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวัง ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ปรึกษาวิทยาลัยประมงปัตตานีแตกต่างกันในภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านวิชาการไม่แตกต่างกันที่ระดับ .05 นักเรียน นักศึกษาที่ระดับชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทที่คาดหวังในการปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ปรึกษาวิทยาลัยประมงปัตตานี แตกต่างกันในภาพรวมและรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุไรรัตน์ ดวงเดือน และคณะ (2550) ศึกษาการติดตามการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ทราบความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีต่อบทบาทที่คาดหวัง บทบาทที่ปฏิบัติจริงในปัจจุบันของอาจารย์ที่ปรึกษาและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งทำให้ทราบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่ปฏิบัติจริง ในปัจจุบันของอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนได้แนวทางในการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีที่มีประสิทธิภาพ สรุปผลการวิจัยสรุปได้ว่าบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาตามทัศนะของอาจารย์ที่ปรึกษามีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าตามทัศนะของอาจารย์ที่ปรึกษานั้นบทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงทุกด้าน ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริง ต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา ตามทัศนะของอาจารย์ที่ปรึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นอกจากนี้บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาตามทัศนะของนักศึกษามีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า บทบาทที่คาดหวังของอาจารย์ที่ปรึกษาดำเนินการสูงกว่าบทบาทที่ปฏิบัติจริงทุกด้าน ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สันติรักษ์ ไตรศรี (2550) ศึกษาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 จำนวน 162 คน และนักศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมจำนวน 384 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม จากองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการให้คำปรึกษา ด้านการพัฒนานักศึกษา ด้านการปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษา และด้านสวัสดิการ ผลการวิจัย พบว่า 1. อาจารย์ที่ปรึกษา มีความเห็นต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนานักศึกษา รองลงมาคือ ด้านการปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการให้คำปรึกษา โดยด้านวิชาการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ให้คำปรึกษาวิธีการเรียน และการค้นคว้าและการหาความรู้ได้แก่ ส่งเสริม

ดำเนินงาน ระบบเฝ้าระวังพฤติกรรมนักเรียน - นักศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน - นักศึกษา กิจกรรมโฮมรูม ตัวอย่างแบบบันทึกต่างๆ การให้คะแนนและการแปลผลแผนภูมิแสดงกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน - นักศึกษา ของอาจารย์ที่ปรึกษา กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน - นักศึกษา ที่แสดงในแผนภูมิความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา ความรู้เกี่ยวกับแนวทางทางประสานงานกับฝ่ายต่างๆ ในวิทยาลัย

นันทา เกียรติกำจร (2544) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษาตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา มหาวิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก พบว่าความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์แต่ละคณะวิชาเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า ระดับปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา 4 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่ระดับความต้องการแตกต่างกันสำหรับความคิดเห็นของนักศึกษาแต่ละคณะวิชาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา และความต้องการของนักศึกษา 3 ด้าน พบว่า ระดับการปฏิบัติงานและระดับความต้องการของอาจารย์ที่ปรึกษาไม่แตกต่างกัน นอกจากด้านความประพฤติเท่านั้นที่พบว่าแตกต่างกัน

วิสูตร จำเนียร (2543) ศึกษาการปฏิบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับบทบาทในการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในสถาบันราชภัฏธนบุรี พบว่า การปฏิบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับบทบาทในการให้คำปรึกษาในสถาบันราชภัฏธนบุรีอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการพัฒนา นักศึกษา และด้านวิชาชีพ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าข้อที่ควรปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทในการให้คำปรึกษามากที่สุดในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการศึกษาควรให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรในสาขาวิชาที่เรียน ด้านการพัฒนานักศึกษาที่ควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแต่งกายของนักศึกษา ด้านการดำเนินงานให้คำปรึกษาควรมีเวลาเข้าพบนักศึกษาในความรับผิดชอบเป็นกลุ่มอย่างน้อยเดือนละครั้ง ด้านสวัสดิการควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับเงินทุนกู้ยืมของรัฐบาลด้านวิชาชีพควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษาระดับสูงขึ้นไป เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาที่มีอายุเพศวุฒิการศึกษาและโปรแกรมวิชาแตกต่างกันมีการปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทในการให้คำปรึกษาแตกต่างกัน ส่วนอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาและความรู้ด้านกิจการนักศึกษาแตกต่างกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทในการให้คำปรึกษาไม่แตกต่างกัน

สุรชัย แยมทิม (2543) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลา พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 3 ด้าน เรียงลำดับได้ ดังนี้ ด้านการศึกษาเรื่องที่ปฏิบัติที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้ความรู้เกี่ยวกับการนับเวลาเรียนเพื่อสิทธิในการสอบ ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบระเบียบการชำระเงินค่าลงทะเบียน ให้คำแนะนำการขอทุนการศึกษาหรือกู้ยืมเงินจากกองทุนเพื่อการศึกษา ส่วนการปฏิบัติที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนระบบ

วิโรจน์ ว่องวรานนท์ (2539) ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะและหน้าที่ที่ควรปฏิบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาตามความคิดเห็นของนักเรียน นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคภูเก็ต ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ความคิดเห็นของนักเรียนนักศึกษาให้ความสำคัญในระดับมากในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาเรียงลำดับ ดังนี้ การให้คำปรึกษาด้านการเรียน การวัดผลประเมินผล หลักสูตร แผนการเรียน ให้กำลังใจ และส่งเสริมตามความถนัด ความสนใจ การเลือกและลงทะเบียนรายวิชา

สุรัสวดี มุสิกบุตร (2537) ศึกษาการวิเคราะห์บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการสาขาสังคมศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐตามทฤษฎีของวินสตันและคณะ พบว่า 1) ด้านการแนะนำและให้คำปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการปฏิบัติได้ตามบทบาท 9 ใน 17 ข้ออาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่จะให้คำปรึกษาและตักเตือนเมื่อพบว่าผลการเรียนต่ำลง 2) ด้านการพัฒนานิสิตนักศึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการปฏิบัติได้ตามบทบาท 7 ใน 15 ข้ออาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเองเมื่อนิสิตนักศึกษาเข้าพบ 3) ด้านการให้ความช่วยเหลือและประสานงานอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการปฏิบัติได้ตามบทบาท 3 ใน 8 ข้ออาจารย์ที่ปรึกษาส่วนใหญ่เรียกพบนิสิตนักศึกษาในความดูแลเมื่อพบว่ามีเรื่องใดที่เกี่ยวข้อง 4) ในด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่าอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการเห็นว่าที่เป็นปัญหาคือขาดการประเมินผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา ส่วนนิสิตนักศึกษาเห็นว่าที่เป็นปัญหาคือขาดกิจกรรมที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการกับนิสิตนักศึกษา

จากเอกสารและงานวิจัยเบื้องต้น จะเห็นได้ว่าภารกิจของหน้าที่งานอาจารย์ที่ปรึกษามีขอบเขตเป็นงานบริการซึ่งอาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่านที่ได้รับมอบหมาย มีบทบาท หน้าที่รับผิดชอบ ควรได้ตระหนักรู้หน้าที่ มีประสบการณ์ในการที่จะช่วยเหลือแนะนำนักศึกษา เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการศึกษาตามศักยภาพอย่างสูงสุด โดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษาในสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาใน 3 จังหวัดภาคใต้ ที่มีโอกาสเสี่ยงสูงต่อการประสบปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการไม่เข้าแถวในสถานศึกษา ปัญหาการไม่เข้าชั้นเรียน ปัญหาขาดแรงจูงใจในการเรียน ปัญหาการคิดและตัดสินใจ ปัญหาการคบกับเพื่อนต่างเพศ ปัญหาถูกล่อลวงต่างๆ และที่สำคัญยิ่ง คือ ปัญหาการถูกชวนเชื่อให้หลงผิด ซึ่งปัญหาเหล่านี้ อาจลดลงได้หากสถานศึกษาได้สอดส่องให้ความสำคัญ โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีบทบาทได้อยู่ใกล้ชิด ได้ให้การเอาใจใส่ ดูแล กวดขันนักเรียนนักศึกษา เพื่อที่จะเสริมสร้างลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ พัฒนาบุคลิกภาพ วินัย ความรับผิดชอบ ทั้งนี้โดยการประสานความร่วมมือกับทางบ้าน เหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาในเรื่องนี้เพื่อนำข้อมูลที่ได้เพื่อประโยชน์แก่สถานศึกษาและผู้บริหารคณาจารย์และผู้เกี่ยวข้อง ของหน่วยงาน ในอันที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด